

NGHIÊN CỨU ĐỊNH LOẠI TÔM HÙM Ở VIỆT NAM BẰNG MÃ VẠCH ADN

Nguyễn Anh Hiếu, Nguyễn Nguyễn Thành Nhơn,
Đặng Thúy Bình, Dương Văn Sang, Phạm Thị Hạnh

TÓM TẮT

Tôm hùm là thực phẩm giàu dinh dưỡng, có giá trị thương mại cao và là đối tượng nuôi chủ lực ở Việt Nam. Tôm hùm là loài được phát triển nuôi phổ biến ở khu vực miền Trung, tuy nhiên phân loại của các loài tôm hùm vẫn chưa được nghiên cứu làm rõ. Trong nghiên cứu này, mẫu của 4 loài tôm hùm phổ biến (Tôm hùm bông - *Panulirus ornatus*, Tôm hùm xanh - *Panulirus homarus*, Tôm hùm tre - *Panulirus polyphagus* và Tôm hùm đỏ - *Panulirus longipes*) ở miền Trung - Việt Nam đã được thu để nghiên cứu phân loại bằng mã vạch ADN; ngoài ra các mẫu tôm hùm cũng được thu ở nước ngoài phục vụ cho nghiên cứu này gồm các loài tôm hùm *P. ornatus* thu từ Úc, hai loại *P. ornatus* và *P. homarus* thu từ Sri Lanka. Mã vạch ADN đã được phát triển để định loại và phân tích mối quan hệ tiến hóa, đa dạng di truyền của các loài tôm hùm. Kết quả nghiên cứu cho thấy tôm hùm loài *P. polyphagus* có khác biệt di truyền thấp nhất (0-1,3%), trong khi đó loài *P. longipes* có khác biệt di truyền cao nhất (0-5,3%). Cây phát sinh loài và phân bố các haplotype cho thấy quan hệ gần gũi theo khu vực địa lý của các loài tôm hùm, trong đó các loài tôm hùm *P. homarus*, *P. polyphagus* và *P. longipes* có sự tách biệt về nguồn gốc phân bố địa lý thể hiện qua các haplotype đặc trưng. Mã vạch ADN cho phép phân loại 4 loài tôm hùm ở Việt Nam, sự tương đồng của từng loài so với trình tự trên Genbank rất cao, cụ thể: loài *P. ornatus* là 99,84 – 99,98%, loài *P. homarus* là 99,94-99,98%, loài *P. polyphagus* là 99,68 – 99,98%, loài *P. longipes* là 99,07 – 100%. Nghiên cứu góp phần xác định đặc trưng di truyền tôm hùm ở Việt Nam, cung cấp cơ sở khoa học cho công tác quản lý nguồn lợi và nuôi trồng thủy sản bền vững.

Từ khóa: Định loại, mã vạch ADN, tôm hùm

Người phản biện: TS. Hoàng Trung Thành

Ngày nhận bài: 4/11/2019

Ngày thông qua phản biện: 25/11/2019

Ngày duyệt đăng: 2/12/2019